

CENTRALE RAAD VAN BEROEP

AOW 1992/79 en 80

UITSPRAAK

in de gedingen tussen:

het bestuur van de Sociale Verzekeringsbank, eiser,

en

P. K.-P., te G., gedaagde

I. ONTSTAAN EN LOOP VAN DE GEDINGEN

Bij Beslissingen van 22 augustus 1986 heeft eiser aan gedaagde met ingang van 1 januari 1985 een ouderdomspensioen ingevolge de Algemene Ouderdomswet (hierna: AOW) alsmede een toeslag ingevolge die wet toegekend.

De (toenmalige) Raad van Beroep te Amsterdam heeft bij uitspraak van 30 juni 1992 de tegen die beslissingen ingestelde beroepen gegrond verklaard, die beslissingen vernietigd en bepaald dat eiser terzake nieuwe beslissingen zal nemen met inachtneming van het in de uitspraak overwogene.

In hoger beroep heeft eiser de Raad op de bij aanvullend beroepschrift van 13 april 1993 aangevoerde gronden verzocht de uitspraak van de Raad van Beroep te vernietigen en het in eerste aanleg ingestelde beroep alsnog ongegrond te verklaren.

Bij brief van 12 september 1994 heeft eiser een nadere schriftuur inzake het hoger beroep aan de Raad doen toekomen, vergezeld van enige bijlagen.

De gedingen zijn gevoegd behandeld ter terechtzitting van de Raad, gehouden op 27 januari 1995. Van partijen is daar alleen eiser verschenen, vertegenwoordigd door drs. J.W.P.M. R., werkzaam bij de Sociale Verzekeringsbank.

II. MOTIVERING

Met ingang van 1 januari 1994 is de Algemene wet bestuursrecht (Awb) in werking getreden en de Beroepswet gewijzigd. De in dit kader gegeven wettelijke regels van overgangsrecht brengen echter mee dat op het onderhavige hoger beroep moet worden beslist met toepassing van het procesrecht zoals dat luidde vóór 1 januari 1994, behoudens wat betreft de mogelijkheid van vergoeding van proceskosten als geregeld in artikel 8:75 van de Awb.

Gedaagde bereikte de leeftijd van 65 jaar op 15 april 1984. Zij kon ingaande 1 januari 1985 aanspraak maken op een AOW-pensioen, alsmede op een toeslag ingevolge die wet ten behoeve van haar - op 1 januari 1923 geboren - echtgenoot.

Bij de bestreden beslissingen zijn haar deze uitkeringen toegekend.

Het pensioen is vastgesteld op 54% van het wettelijk bedrag voor een gehuwde. Hierbij is in aanmerking genomen dat gedaagde niet ingevolge de AOW verzekerd is geweest van 1

januari 1957 tot 30 september 1957, van 27 juni 1963 tot 1 juli 1964, van 1 maart 1966 tot 25 februari 1969 en van 12 mei 1970 tot 15 april 1984. Voorts is overwogen dat op grond van regelingen van de Europese Gemeenschap (EG) voor de berekening van het pensioen in aanmerking kunnen worden genomen de perioden van 15 april 1934 tot 24 maart 1947 en van 21 november 1950 tot 25 juni 1955.

Bij de vaststelling van de toeslag - op 40% van het wettelijke bedrag - is in aanmerking genomen dat gedaagdes echtgenoot niet ingevolge de AOW verzekerd is geweest van 1 januari 1957 tot 30 september 1957, van 27 juni 1963 tot 1 juli 1964 en van 1 maart 1966 tot 15 april 1984. Voor hem konden op grond van EG-regelingen voorts in aanmerking worden genomen de perioden van 15 mei 1943 tot 9 januari 1947 en van 21 november 1950 tot 25 juni 1955. Bij contra-memorïe in eerste aanleg heeft eiser echter gesteld, dat het tijdvak van 15 mei 1943 tot eind december 1944 ten onrechte als verzekerd is aangemerkt. Met betrekking tot voornoemde tijdvakken zijn de volgende feitelijke omstandigheden van belang.

Gedaagde heeft in Nederland gewoond tot 24 maart 1947, op welke datum zij naar het voormalige Nederlands-Indië is vertrokken. Zij heeft daar tot 1 april 1949 als verpleegster in dienst van de Nederlandse overheid gewerkt. Op 8 december 1948 is zij gehuwd met haar huidige echtgenoot. Tezamen hebben zij zich op 21 november 1950 in Nederland gevestigd. Gedaagdes echtgenoot heeft van zijn vijftiende jaar tot 15 mei 1943 in Zuid-Afrika gewoond. Op laatstgenoemde datum trad hij in Nederlandse militaire dienst. Vanuit Nederland is hij op 9 januari 1947, in dienst zijnde van de Nederlandse overheid, naar Nederlands-Indië vertrokken. Op 1 augustus 1947 is hij aldaar in dienst getreden van de KLM, welk dienstverband heeft voortgeduurd tot 1 april 1964.

Na voormeld verblijf in Nederland vanaf 21 november 1950 hebben gedaagde en haar echtgenoot van 25 juni 1955 tot 30 september 1957 in Argentinië gewoond. Na terugkeer in Nederland op laatstgenoemde datum hebben zij niet hier te lande gewoond van 27 juni 1963 tot 1 juli 1964. Vanaf juli 1973 tot - in ieder geval - de datum waarop gedaagde 65 jaar werd, heeft het echtpaar in Duitsland gewoond. Vanaf 1 maart 1966 tot 1 januari 1978 was de echtgenoot werkzaam in dienst van de Duitse onderneming Lufthansa. Gedurende het tijdvak van 25 februari 1969 tot 12 mei 1970 is gedaagde, in weerwil van de Duitse verzekering van haar echtgenoot, als verzekerd ingevolge de AOW beschouwd op grond van het feit dat, naar gedaagde bij contra-memorïe in eerste aanleg heeft gesteld, de echtgenoot gedurende dat tijdvak geen ingezetene van Nederland was.

Op grond van het vorenstaande heeft eiser vastgesteld dat voor gedaagde een tijdvak van (afgerond) 23 jaren als niet verzekerd moet worden aangemerkt. Voor de berekening van de toeslag is voor de echtgenoot een tijdvak van (afgerond) 30 jaren als zodanig aangemerkt. Met betrekking tot de voor gedaagde en haar echtgenoot als niet verzekerd aangemerkte perioden vanaf 1957 heeft de Raad van Beroep in zijn uitspraak overwogen dat eiser hierbij de wettelijke bepalingen juist heeft toegepast. Nochtans dienden beide beslissingen naar het oordeel van de Raad van Beroep op dit onderdeel te worden vernietigd, enerzijds omdat op grond van brieven van eiser aan gedaagdes echtgenoot bij hem de mening had kunnen postvatten dat hij vanaf 1957 tot maart 1966 onafgebroken verzekerd was geweest ingevolge de AOW, en anderzijds op de grond dat eiser zich voorafgaand aan het nemen van een pensioen-, c.q. toeslagbeslissing diende te beraden over het aanbieden van vrijwillige premiebetaling aan gedaagdes echtgenoot - welke premiebetaling mede tot verzekering van gedaagde zou leiden -, uit hoofde van 'beweerdelijk' op zijn KLM-salaris ingehouden premies

ingevolge de AOW.

Eiser heeft dit oordeel van de Raad van Beroep bestreden in de bladzijden 3 tot 7 van het aanvullend beroepschrift, welke bladzijden aan deze uitspraak zijn gehecht.

De Raad onderschrijft de daarin vervatte, grotendeels aan de hand van de gedingstukken te verifiëren en door gedaagde niet nader weersproken, stellingen van eiser en concludeert dat beide beslissingen op het punt van het niet als verzekerd aanmerken van tijdvakken vanaf 1 januari 1957 op goede grond berusten.

Daarbij tekent de Raad, in navolging van de Raad van Beroep, aan dat eiser zich bij een op grond van hetgeen hierna wordt overwogen nieuw te nemen beslissing nog wel zal dienen te beraden over de vraag, of de tijdvakken gedurende welke gedaagde Nederlands ingezetene was en die samenvallen met tijdvakken gedurende welke haar echtgenoot, hoewel Nederlands ingezetene, verzekerd was ingevolge de Duitse wettelijke regeling inzake sociale verzekering, buiten aanmerking kunnen worden gelaten bij de vaststelling van haar aanspraak op AOW-pensioen.

Met betrekking tot de periode vóór 1 januari 1957 heeft eiser wat betreft het in aanmerking nemen van tijdvakken voor de berekening van het AOW-pensioen, c.q. de toeslag, toepassing gegeven aan Bijlage VI, onderdeel I, sub 2, bij de EG-Verordening nr. 1408/71 (hierna: de Verordening), zoals deze ten tijde in geding luidde. Op grond van de daarin opgenomen bepalingen worden, kort gezegd, mede als tijdvakken van verzekering aangemerkt die tijdvakken vóór 1957 gedurende welke de rechthebbende vanaf zijn vijftiende jaar op Nederlands grondgebied heeft gewoond of gedurende welke hij, op het grondgebied van een andere lidstaat wonende, in Nederland arbeid heeft verricht in dienst van een in Nederland gevestigde werkgever.

Bij arrest van 30 maart 1993 in de zaak C-28/91, gepubliceerd onder meer in Rechtspraak Sociale Verzekering 1993/207 (arrest De Wit), heeft het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen uitgesproken dat als tijdvakken in de zin van vorenvermeld onderdeel van Bijlage VI ook dienen te worden aangemerkt die tijdvakken gedurende welke de rechthebbende tussen zijn vijftiende en vijfenzestigste jaar in dienst is geweest van een Nederlandse publiekrechtelijke rechtspersoon en om die reden onderworpen is geweest aan de Nederlandse wettelijke regeling inzake sociale zekerheid, ook al woonde hij buiten Nederland.

Naar aanleiding van dit arrest heeft eiser in hoger beroep zijn standpunt in die zin herzien, dat hij voor gedaagde voor de berekening van haar pensioen alsnog in aanmerking neemt het tijdvak van 24 maart 1947 tot 1 april 1949, gedurende hetwelk gedaagde als verpleegster in dienst van de Nederlandse overheid in het voormalige Nederlands-Indië heeft gewerkt, en voor de berekening van de toeslag de tijdvakken van 15 mei 1943 tot eind december 1944, gedurende hetwelk gedaagdes echtgenoot in Nederlandse militaire dienst in het buitenland verbleef, en het tijdvak van 9 januari 1947 tot 1 augustus 1947, gedurende hetwelk de echtgenoot in dienst van de Nederlandse overheid in het voormalige Nederlands-Indië werkzaam was.

Naar het oordeel van de Raad heeft eiser op deze wijze een correcte toepassing gegeven aan de uitleg van het EG-hof van het betreffende onderdeel van Bijlage VI bij de Verordening. Van andere tijdvakken die uit dien hoofde bij de pensioen-, c.q. toeslagberekening zouden moeten worden betrokken, is de Raad niet gebleken, en dit is overigens van de zijde van

gedaagde ook niet gesteld. Dit brengt met zich mee, dat althans de bestreden pensioenbeslissing niet in stand zal kunnen blijven. Bij de toeslagbeslissing is het hierboven vermelde tijdvak van 15 mei 1943 tot eind december 1944 reeds in aanmerking genomen, terwijl het tijdvak van 9 januari 1947 tot 1 augustus 1947 niet toereikend is om wijziging te brengen in het aantal niet-verzekerde jaren als aangegeven in die beslissing.

Het geschil in hoger beroep betreft tenslotte het oordeel van de Raad van Beroep omtrent de toepasselijkheid van de Overeenkomst tussen Nederland en de Bondsrepubliek Duitsland betreffende de toepassing van de Nederlandse wetgeving inzake de algemene ouderdomsverzekering van 9 maart 1961 (Trb. 1961, 33; hierna: de Overeenkomst) op het punt van het in aanmerking nemen van vóór 1957 gelegen tijdvakken voor de pensioen- en toeslagberekening; daarbij is de Raad van Beroep ervan uitgegaan dat toepassing van de Overeenkomst gunstiger voor gedaagde is dan toepassing van Bijlage VI bij de Verordening, aangezien - in de zienswijze van de Raad van Beroep - op grond van de Overeenkomst, naast de tijdvakken van Nederlandse overheidsdienst, ook die van het dienstverband van gedaagdes echtgenoot bij de KLM, voorzover gelegen voor 1957, bij de pensioen- en de toeslagberekening in aanmerking zouden moeten worden genomen.

Het oordeel van de Raad van Beroep berust op een uitleg van het arrest Rönfeldt (arrest van het EG-hof d.d. 7 februari 1991 in de zaak C-227/89, gepubliceerd in Jurisprudentie 1991-I, blz. 323 e.v. en geannoteerd in Rechtspraak Sociale Verzekering 1991/215). In dit arrest heeft het Hof voor recht verklaard, dat de artikelen 48, lid 2, en 51 van het EEG-Verdrag in de weg staan aan het verlies van sociale-zekerheidsvoordelen dat voor de betrokken werknemers zou voortvloeien uit het feit dat tussen twee of meer lidstaten geldende en in hun nationale recht opgenomen verdragen hun toepasselijkheid hebben verloren door de inwerkingtreding van de EG-Verordening nr. 1408/71.

In de opvatting van de Raad van Beroep dienen, in weerwil van het op 1 oktober 1972 in werking getreden artikel 6 van de Verordening - op grond waarvan de Verordening in de plaats is getreden van de Overeenkomst -, de op basis van de Overeenkomst, in het bijzonder de artikelen 2 en 3 daarvan, vast te stellen aanspraken van gedaagde en haar echtgenoot te worden gehonoreerd, welke opvatting door eiser in hoger beroep is bestreden.

De Raad overweegt op dit punt het volgende.

Blijkens het arrest Rönfeldt, en met inachtneming van de onzekerheidsmarges die een uitbreiding van de in het arrest neergelegde opvatting tot andere casusposities laat bestaan, is voor het aannemen van het 'verlies van sociale-zekerheidsvoordelen' in de zin als door het Hof bedoeld, vereist,

- a) dat de betrokkene ten tijde van het in werking zijn van de betreffende bilaterale overeenkomst - derhalve vóór de datum waarop de Verordening in haar plaats trad - was aangesloten bij een nationale wettelijke regeling welke binnen de materiële werkingsfeer van die overeenkomst viel; en
- b) dat die tijdvakken van aansluiting mede bepalend zijn voor de berekening van de aanspraak welke aan de toepassing van de bilaterale overeenkomst kon worden ontleend.

Immers, alleen in die situatie kan mogelijkerwijze aan de orde zijn een verlies van voordelen als gevolg van de inwerkingtreding van artikel 6 van de Verordening. De Overeenkomst met Duitsland heeft in deze zin een bijzonder karakter, dat zij, voortbouwend op de Nederlandse regeling inzake de overgangsvoordelen ingevolge de AOW, voorschriften bevat omtrent het in aanmerking nemen van tijdvakken voor het AOW-pensioen welke zijn gelegen vóór de

datum waarop die wet, en logischerwijze ook de onderhavige Overeenkomst, in werking traden. Gegeven dit karakter is er geen sprake, en kan er geen sprake zijn, van aansluiting bij een nationale wettelijke regeling welke binnen de werkingssfeer van de betreffende bilaterale overeenkomst viel, gedurende de tijdvakken waaraan de thans in geschil zijnde aanspraak wordt ontleend.

Voorts is blijkens de inhoud van de Overeenkomst, met name artikel 2, lid 1 (en overigens ook artikel 1), voor het ontlenen van aanspraken overeenkomstig de daarin neergelegde regeling niet bepalend de verzekeringsloopbaan ingevolge de AOW vanaf 1 januari 1957, doch de verblijfspositie van de betrokkene (in casu in Nederland en/of in Duitsland) gedurende de laatste periode van zes jaren voorafgaand aan het bereiken van de leeftijd van 65 jaar, hetgeen overigens in essentie overeenkomt met de voorwaarde van zes jaren wonen voor toekenning van de nationale overgangsvoordelen ingevolge de AOW.

In dit verband kan naar 's Raads oordeel in elk geval niet van het verloren gaan van socialezekerheidsvoordelen, ontleend aan de Overeenkomst met Duitsland, worden gesproken - in bovenbedoelde zin - in het geval dat reeds vóór het bereiken van de 59-jarige leeftijd de Verordening in de plaats treedt van de Overeenkomst. Aan de hand van de feiten kan worden vastgesteld dat dit geval zich hier voordoet, aangezien gedaagde die leeftijd eerst bereikte op 15 april 1978 (en haar echtgenoot op 1 januari 1982), derhalve na de inwerkingtreding van (artikel 6 van) de EG-Verordening nr. 1408/71 op 1 oktober 1972. De Raad concludeert hieruit, dat het door de Raad van Beroep op dit onderdeel ingenomen standpunt moet worden verworpen.

Uit het eerder overwogene vloeit voort, dat de aangevallen uitspraak, in zoverre deze betreft de beslissing tot toekenning van een AOW-pensioen aan gedaagde, dient te worden bevestigd, zij het op gewijzigde gronden, en dat die uitspraak, in zoverre betrekking hebbend op de beslissing tot toekenning van een toeslag, moet worden vernietigd, onder - alsnog - ongegrondverklaring van het in eerste aanleg tegen die beslissing ingestelde beroep. Er zijn geen termen om toepassing te geven aan artikel 8:75 van de Awb. Beslist wordt derhalve als hieronder aangegeven.

III. BESLISSING

De Centrale Raad van Beroep;

recht doende:

bevestigt de aangevallen uitspraak in zoverre deze betreft eisers beslissing tot toekenning aan gedaagde van een pensioen ingevolge de AOW, met dien verstande dat eiser een nieuwe beslissing zal nemen met inachtneming van deze 's Raads uitspraak;

vernietigt de aangevallen uitspraak voor het overige;

verklaart het in eerste aanleg ingestelde beroep tegen eisers beslissing tot toekenning van een toeslag aan gedaagde alsnog ongegrond.

10 maart 1995